

vojno zastavo (labarum) in v zaupanju na zmago krščanskega znamenja šel na boj zoper Maksencija. Cerkveni zgodovinar Evzebij (Vita Const. lib. I. cap. 31. Migne XX. 946) popisuje labarum takole: »Znamenje (σημείον) je imelo sledečo obliko: Visok drog, prevlečen z zlatom je imel počez palico v podobi križa, na vrhu vsega pa je bil pritrjen venec iz dragih kamnov in iz zlata spleten, v njem znak priimka Zveličarjevega, namreč dve začetni črki, ki označujeta ime Kristusovo, tako, da je bil na P točno na sredi X postavljen. Ti črki je od tega časa nosil navadno cesar tudi na čeladi. Na prečni palici visi kos pregrinjala, kraljevska (škrlatna) tkanina, ki je pokrita z gosto nasejanimi raznobarnimi dragimi kamni in pretkana z obilnim zlatom.« Tako Evzebij. Ohranil se nam pa ni noben labarum, le njegovo podobo nam kažejo nekateri spomeniki, n. pr. poznejši Konstantinovi novci, dva sarkofaga lateranskega muzeja itd.

Ko je s popolno prostostjo krščanstva dobil Kristusov monogram kot nebeško ali Gospodovo znamenje tako lepo veljavo, so ga kristjani povsod rabili, v cerkvi in zunaj cerkve. Vključevali so ime Kristusovo na svojih hišah, krasili z njim predmete vsakdanje rabe, razno domače orodje, n. pr. svetilke, tudi prstane, geme in amulete. Prav mnogo spomenikov z monogramom Kristusovim se nam je ohranilo. Oblika svetega monograma se je tekom časa spreminjala.

Monogram iz Emone kaže najbolj zgodnjo obliko, je pravi tip Konstantinovega monograma. Kakemu namenu je pač služil ta okras? Ali je bil votivnega

namena? Ali je monogram morda ostanek prave rimske vojaške zastave, ali pa je morda ostanek labaruma od kakega cesarskega kipa (n. pr. Teodozija Vel.)? Zanimivo, pa težko vprašanje. Omenil bi le to, da izmed vseh doslej znanih monogramov Kristusovih ni nobeden tako pripraven kakor uprav emonski za vrh kake zastave, bodisi zastave po namenu ali zastave pri kakem kipu. Ušesca in luknjice so imele najbrže primerno okrasje. Tudi velikost monograma bi govorila za zastavo, o čemer se moremo prepričati, ako se spomnimo konzularnega dip-tiha iz Aoste, ki ga je dal napraviti l. 406. konzul Anicij Proba cesarju Honoriju na čast. Tu drži cesar v desnici labarum z napisom: In nomine Christi vincas semper. Vrh labaruma pa je sveti monogram v razmerju približno enake velikosti kakor je emonski. Iz prvega popisa rimske hiše, kjer se je monogram našel, in po legi te hiše prilično v sredini vojaške Emone, bi jaz domneval, da je bila dotična hiša (največja med raziskanimi) če ne javno vojaško poslopje, recimo pretorij, vsaj poleg pretorija stan vojaškega poveljnika. Bodi pa stvar kakorkoli že, ta veleznameniti monogram naj nas spominja v letu Konstantinovi slavnosti krščanske vere v rimski Emoni, ki je morda videla l. 314. v svojem obzidju Konstantina samega, ko je, prihajajoč iz Trevira in prekoračivši Julijske alpe, hitel v smeri teka Save, da prvič udari na Licinija, kar se je zgodilo v bitki pri Cibalah v Spodnji Panoniji, blizu sedanjih Vinkovcev v Slavoniji.

J. Dostal.

¹ Laibacher Zeitung, l. c.

GLASBA.

Novi Akordi. XII. letnik. 3. štev. — Ta številka je posvečena spominu slovenskega skladatelja Josipa Kocjančiča. Letos 10. aprila je preteklo petintrideset let od njegove smrti. Zelo zanimive, temeljite članke o Kocjančiču so za to številko »N. A.« napisali: g. Janko Leban, g. dr. Andrej Ferjančič in g. dr. Gojmir Krek (dva članka). Urednik »N. A.« dr. Gojmir Krek se je trudil, da bi za to priliko dobil tudi kako še neobjavljeno skladbo iz Kocjančičeve zapuščine; ker pa žal ni našel nobene, je objavil tri skladbe sedanjih skladateljev: V. Mirkova »Romanco« za klavir, E. Adamičeva otroško pesem »Jezdec« za en glas in klavir in dr. Fr. Kimovčev moški zbor »Oblaček«.

Mirkova »Romanca« je prav lepa koncertna klavirska skladba, zložena deloma po narodnem motivu iz Jüngstovih »Vaških slik«. V formalnem oziru je zasnovana kot večji rondo, ki se v njem drugi stranski — šegavi in skrivnostni — stavek prav dobro loči od pevnega, mehkega prvega stranskega stavka. Glavni motiv:

je zlasti v prvem delu »Romanca« krepko zastavljen in izčrpan do mogočnega viška. — Izredno krasna je Adamičeva otroška pesem »Jezdec«. V klavirskem spremljanju naravnost gledamo in čutimo, kako poskakuje na konjiču mladi jezdec. In kako vam poje ta jezdec! Čvrsto, odločno, brez strahu. Veseli smo ga zares. — Kot nov sotrudnik »N. A.« je stopil v tej številki na plan dr. Fr. Kimovec, znan dosedaj predvsem po svojih številnih lepih cerkvenih skladbah. Njegov moški zbor »Oblaček« je fin, rekel bi, intimen komad z izraznimi melodičnimi in prav bujnimi harmoničnimi potezami. Ta zbor bo pač prikladen za kake boljše nastope.

Izšla je tudi že četrta številka letošnjih »Novih Akordov«. V isti se nahaja moj Menuet za klavir, Adamičev otroški enoglasni zbor »Trobentice« s spremljanjem klavirja, Ravnikov samospjev »Pozdrav iz daljave« s klavirjem in Jerebov moški zbor »Jutro«.

St. Premrl.

Popravek: Skupina »Rokoborca« (str. 296) ni Štefičeva, ampak Josipa Vrbanije, kot so čitatelji gotovo že sami opazili iz opazk v »Naših slikah«.